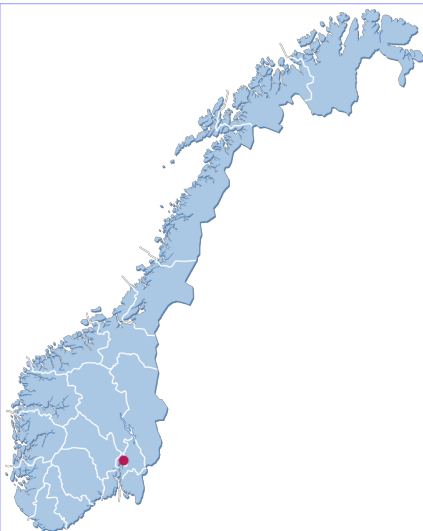
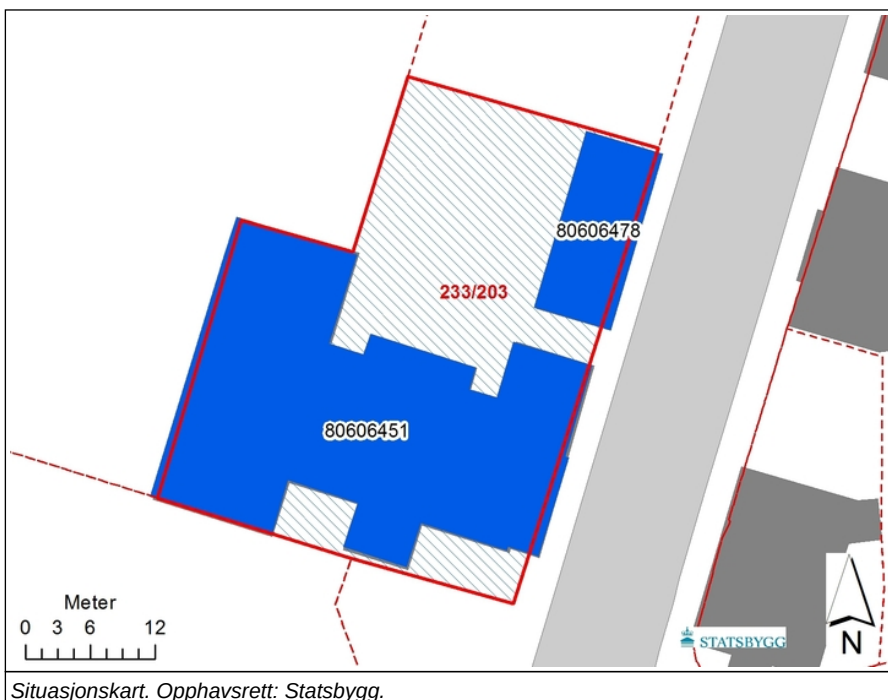

Bygnings- og eiendomsdata

Fylke:	Oslo
Kommune:	301/Oslo kommune
Opprinnelig funksjon:	Bispegård.
Nåværende funksjon:	Kontor for biskopen i Oslo og Oslo bispedømmeråd.
Foreslått vernekategori:	Verneklasse 1, fredning
Totalt antall bygg:	2

Bygningsoversikt, omfang vern

Byggnr	Byggnavn	Oppført	Verneklasse	Omfang	GAB nr	Gnr/Bnr
11101	OSLO BISPEGÅRD - HOVEDBYGNING	1883 - 1884	Verneklasse 1, fredning	Eksteriør/Interiør/Utomhus	80606451	233/203
11102	OSLO BISPEGÅRD - STALL/UTHUS	1884	Verneklasse 1, fredning	Eksteriør	80606478	233/203

Vern kompleks

Formål:	Formålet er å videreføre eksisterende fredning.
Begrunnelse:	Oslo bispegård ble vedtaksfredet i 1994. Middelalderdelen av Oslo Bispegård, som er oppført før 1537, er automatisk fredet. Hele eiendommens areal som del av middelalderbyen i Gamlebyen er også automatisk fredet. Følgende er sitert fra vedtak om fredning datert 5. januar 1994: "Formålet med fredningen er å bevare hovedbygningens eksteriør og interiør både når det gjelder hovedstruktur og detaljering, samt planløsning, utsmykning, materialbruk, overflatebehandling, vinduer og dører. Formålet med fredningen er også å bevare stallen/uthusets eksteriør når det gjelder hovedstruktur og detaljering, materialbruk og overflatebehandling."
Omfang:	Hovedbygningen: eksteriør og interiør. Stallen/uthuset: eksteriør. Utomhus.

Beskrivelse kulturmiljø

Oslo Bispegård ligger på ruinene til Olavsklosteret, som trolig ble grunnlagt i 1239. Eiendommen ligger ved Minneparken (Ruinparken) i Gamlebyen. Her finner man ruinene etter Oslos geistlige sentrum i middelalderen: St. Hallvardskatedralen, Olavsklosteret og Korskirken. Parken utgjør en del av Middelalderparkområdet, som er Nordens største sammenhengende område med ruiner fra middelalderen. Restene av middelalderbyen i Gamlebyen er et sammenhengende, automatisk fredet kulturminne.

Parken, som er 14 dekar stor, er avgrenset av St. Hallvards plass og Oslo gate i vest, Bispegata i sør, St. Hallvards gate i sørøst, Egedes gate i øst og Arups gate i nord. I nord og øst grenser eiendommen til boligbebyggelse fra slutten av 1800-tallet. Eiendommen har adkomst fra Egedes gate, hvor Gamlebyen skole ligger vis a vis.

Av fire norske dominikanerklostre fra middelalderen er Olavsklosteret i Oslo det eneste vi har bevarte bygningsrester av. Det er også det best bevarte byklosteret med en nesten komplett grunnplan. Tre rom fra klosterets østfløy er bevart i underetasjen på Bispegården; resten ligger som konserverte ruiner i Minneparken mellom ruinene av Hallvardskirken og Korskirken.

Hovedbygningen og stallen ble oppført i 1883-1884 etter tegninger av arkitekt Henrik Thrap-Meyer (1833-1910). Bygningene er i nygotisk stil og brukes i dag (2012) som kontor for biskopen. Etter reformasjonen og fram til 1985 bodde Oslos biskop på området.

Eiendomshistorikk

Oslo bispegård ble oppført i 1623 på stedet hvor Olavsklosteret, grunnlagt i 1239, tidligere lå. Den nåværende bygningen ble oppført i 1883-84 etter tegninger av arkitekt Henrik Thrap-Meyer.

Oslo (Gamlebyen) har vært bispesete siden ca. 1070. Den første bispegården lå ved Oslo torg, vest for St. Hallvardskatedralen. Fra omkring 1300 ble den utvidet med blant annet tårn og festningsmur og fikk navnet Oslo bispeborg. Oslo Ladegård ble reist på ruinene av den gamle bispeborgen i 1725.

Fra 1554 har biskopen i Oslo bispedømme holdt til på eiendommen. Olavsklosteret var i bruk fram til 1537. I 1623 ble Olavsklosterets østfløy ombygd til bispegård. Grunnet forfall ble bispegården lagt ut for salg i 1874. Da ingen kjøper meldte seg, ble den revet i 1882 etter et stortingsvedtak. Middelalderdelen ble imidlertid bevart, og i 1883-84 ble dagens bispegård oppført med en del av klosterets fløy som kjeller. I tillegg til å huse administrasjonen tilknyttet Oslo bispedømme, var bispegården biskopens private bolig fram til 1985. Fra 1986 har den kirkelige administrasjonen for Oslos biskop og bispedømmeråd holdt til i bygningen.

Fra ca. 1860 har det foregått arkeologiske utgravinger i området, og grunnmurene til Olavsklosteret, Olavskirken og St. Hallvardskatedralen kan i dag sees i Minneparken (Ruinparken). Da bispegården ble renoveret i 2000, ble det oppdaget et lag med tømmerrester fra middelalderen. Det ble igangsatt full arkeologisk utgraving og oppdaget flere lag med bygninger, rester etter bybranner og Olavsklosterets kirkegård. Ruinene etter en liten korskirke fra 1300-tallet ble også funnet nord for bispegården.

I 1918 ble det bestemt i bystyret å etablere en minnepark i området. Det hadde vært en liten park der siden 1870. Det ble vedtatt å anlegge parken i 1928, og den åpnet i 1932. Korskirkeområdet ble parkmessig istandsatt i løpet av 1930-årene, og klosterhagen ble gjort ferdig i forbindelse med byjubileet i 1950.

I 1994 ble bygningene fredet.

Kilder:

Ferdigmelding nr. 599/2000, Prosjektnr. 96054

Oslo - en arkitektur guide, Universitetsforlaget, 1984

Oslo Byleksikon, Kunnskapsforlaget, Selskabet for Oslo byes vel, 1987

Vedtak om fredning, datert 5. januar 1994

Faktaark fra Riksantikvaren

Verneverdige bygg

Byggnr: 11101

GAB nr: 80606451

Navn: OSLO BISPEGÅRD

- HOVEDBYGNING

Oppført: 1883 - 1884

Byggnr: 11102

GAB nr: 80606478

Navn: OSLO BISPEGÅRD

- STALL/UTHUS

Oppført: 1884

Sørfasaden med tårnet hvor hovedinngangen er. Opphavsrett: Statsbygg.

Nord- og vestfasade på vestfløyen, som er oppført på ruinene av Olavsklosteret. Opphavsrett: Statsbygg.

Anlegget sett fra nord med stallen til venstre, midtfløyen av hovedbygningen i front og vestfløyen til venstre. Opphavsrett: Statsbygg.

Fasader mot sør og øst. Opphavsrett: Statsbygg.

Anlegget sett fra Egedes gate med stallen nærmest. Opphavsrett: Statsbygg.

Stallens vestfasade vender inn mot gårdsrommet. Opphavsrett: Statsbygg.

Hovedinngangen i tårnet. I annen etasje har biskopen kontor, og i toppen er det et lite rom med en gotisk vindusrekke. Opphavsrett: Statsbygg.

Inngangsdøren med sidevinduer har gotisk form. Opphavsrett: Statsbygg.

Detaljer på tårnet. Opphavsrett: Statsbygg.

Inngangen til et av hvelvene i Olavsklosteret som vestfløyen er bygget på. Opphavsrett: Statsbygg.